

ACTIUNEA CULTURALĂ ȘI INTEGRAREA SOCIALĂ ÎN MEDIUL RURAL

Florin Ciotea

În „registrul” de preocupări al instituțiilor cu roluri culturale și educational-formative din mediul rural, asigurarea mijloacelor, de creare a unui *context actional* cit mai fertil cuplării „capitalului” potențial de intervenție modelatoare a culturii la solicitările proceselor dezvoltării constituie, atât *ca premisă* (scop) cit și *ca finalitate* (rezultat) unul dintre cele mai importante obiective. Nu întimplător este invocată, în limbajul cotidian și în cel științific, tot mai des, noțiunea de **INTEGRARE**. Este vorba, firește, de integrarea acțiunii *culturale* în contextul acțiunii *social-economice*, adică de un *proces complex și multivalent* de „*deschidere*” a conținuturilor cultural-formative spre impulsurile vieții sociale, nu în general, ci *în particularitățile și specificul „laboratorului” socio-uman* ce definesc realitatea satului românesc contemporan. Investigațiile sociologice și culturologice *vis à vis* de evoluția dinamică a modelelor de valori rurale evidențiază ampioarea, ritmul, profunzimea și efectele directe sau mediate, multidirecționale ale procesului de restructurare socială calitativă. Impulsurile, exprimate ca nevoi și cerințe, „emise” continuu de schimbările socio-umane din lumea satului nu pot, nu trebuie să găsească acțiunea culturală desoperită, dezarmată și retrăsă, ci, dimpotrivă, este o chestiune fundamentală tocmai răspunsul fată de așteptările mediului social. Pentru că, privite sub unghiul de vedere al comunicării, numeroasele și ineditele „mesaje” transmise de frântările vieții sociale rurale nu sint altceva decit „semnale” sau „avertismente” cărora, în mod necesar, acțiunea culturală trebuie să le răspundă. Orice formă de autoinhibire a culturii și educației în raport cu ansamblul de comenzi sociale generate și întreținute de evoluțiile comunității rurale duce în cele din urmă la „blocarea”, desigur, specifică a cursului normal al dezvoltării și modernizării. A corela contextual structura și funcțiile culturii cu „constrangerile” solicitărilor cîmpului complex și contradictoriu al acțiunii sociale rurale echivalează cu *disponibilitatea pentru integrare*.

1. Integrarea culturală – un proces multilateral și specific

Sugerea unui posibil „*model*” *operational* în această chestiune reclamă cîteva clarificări conceptuale. Problema se pune sub forma unei „*ecuații*” în care termenii de referință sint *solicitările și răspunsurile, așteptările și oferta*. Cererea, care și așteaptă oferă, depinde de mulți factori, (cantitativ), de *forța de presiune* a solicitărilor (actualitatea lor) de *impactul lor* (efectele posibile, probabile) și de „*costul*” (material și uman) mijloacelor de intervenție. O serie de dificultăți provin dintr-o inteqlegere eronată a noțiunii de integrare culturală, care, uneori este concepută doar ca un termen abstract, general și vag iar alteori mult prea ingust și empiric. În

prima ipostază, integrarea culturală este o schemă din care lipsesc elementele de conținut, notele și diferențele specifice, cu alte cuvinte o „formulă” în care „începe” totul. În termenii practicii, ea devine o „soluție” căreia îi lipsește destinația (obiectul), adică o „formă” fără „fond”. În varianta empiristă, avem de a face cu o „hipersaturare” de concret factologizat, lipsit de coerență, fapt ce privează acțiunea integratoare de sens și semnificații. Penuria de concret în varianta abstractă se regăsește ca „superabundență” de fapte în concepția empiristă. Ambele suferă însă de același viciu: *lipsa destinatarului* (obiectul înțeles) și *pierderea sensului* (obiectul acțiunii). Este posibil ca la un anumit nivel de interes teoretic această chestiune să nu aibă o valoare operațională deosebită, dar în planul practicii culturale confuzile pot deveni costisitoare. Numeroase manifestări culturale sunt argumente convingătoare în acest sens. Vom apela doar la un exemplu. La o acțiune culturală organizată de un cămin cultural, care-și formulase ca scop contribuția muncii culturale la sprijinirea procesului de perfecționare a pregătirii profesionale a muncitorilor din zootehnie, un referat reproducând litteram „comunica”, pe parcursul a 30 de minute, un singur lucru — nevoia (în general, evident) pregătirii profesionale, (indiferent de domeniu), aceasta la modul pur declarativ, suprasolicitând termenul de „trebuie”. Cealaltă „intervenție”, probabil eu scopul de a „completa” discursul abstract, îmbălsamat de formule stereotipe se „rostea” într-o concreteță statisticomană, întlnindu-se cu prima intr-o unică rezultantă: plăcileală, lipsa de adresă, ineficiența (cognitivă și practică), redarea acțiunii cu numeroasele sale consecințe (risipă de timp, demobilizare). Este de la sine înțeles că o asemenea manieră de „apropiere” a culturii și educației, lipsită atât de valențe informaționale cit și de rosturi formative, de cerințele muncii din zootehnie, în cazul exemplificat, infirmă valoarea integrării sale și o invalidează practic. Desigur, cumulate de-a lungul unei anumite perioade în evidență manifestările educative, asemenea forme pot crea impresia, falsă de altfel, a seriozității intervenției acțiunii culturale în sprijinul activității profesionale. Totuși de aceea se simte nevoia metodologică, teoretică și practică de a defini în mod operational conceptul de integrare culturală.

De multe ori, pentru a defini integrarea culturală se folosește termenul tehnic de „*implementare*” sau cel comun în vocabularul cotidian — de *ancorare* — în realitatea socială. Precizăm, de la început că aceste noțiuni trimit mai mult spre ceea ce conferă acțiunii culturale caracterul de „*transplant*” în „contexte actionale” specifice, nereușind să cuprindă conținuturile esențiale ale integrării active. La fel, noțiunile de „*adapiere*” sau „*cuplare*” a muncii culturale la sarcinile concrete suferă de săracie în conținut și acțiune, după cum omniprezentul termen de „*subordonare*” a activității culturale obiectivelor economico-sociale, fără explicitările de rigoare, duce la vulgarizarea naturii și finalității, rostuite specific, travaliului cultural-educational. În ceea ce ne privește, luând ca suporturi (premise) cognitive achizițiile sociologiei și psihologiei concomitent cu experiența socio-culturală, considerăm integrarea culturală ca un proces complex, multivectorial și plurifuncțional prin care acțiunea culturală asumându-și implicit sau și explicit finalități educativ-formative tinde să conveargă spre susținerea (directă sau complementară) eforturilor individuale, de grup sau comunitare, vizând înfăptuirea obiectivelor strategice generale și a celor specifice universului social-rural. Caracterul procesual al unei asemenea modalități de integrare culturală în cosmosul socio-uman rural delimităcăteva determinații

particulară, de care este necesar să ținem seama : a. *multilateralitatea* (co-interesul pentru ansamblul problemelor) ; b. *diversitatea* (opțiunea specifică și diferențiată) ; c. *oportunitatea* (asumarea ierarhizată a obiectivelor în raport cu cerințele) ; d. *longevitatea problemelor* (apropierea obiectivelor, etapizat sau polifazie) ; e. *continuitatea* (evitarea fragmentării în timp) ; f. *sistematicitatea* (corelarea unitară a obiectivelor într-o concepție sistemică) g. *complementaritatea specifică* (intervenția, de regulă mediată și de întărire a altor acțiuni integratoare). Fără a mai proceda la descrierea fiecărei determinații în parte și a unităților, subliniem doar faptul că privite ca o conexiune interdependentă între scopuri și mijloace, acestea conferă *procesualitate și polisemantism noțiunii de integrare culturală*, efectele sale repercutindu-se modelator în practica socială specifică unui anumit univers obiectual (sector, domeniu, context, acțional sau problematic).

2. Adevararea integrării culturale la particularitățile sociale rurale

Gindirea procesuală a integrării culturale are avantajul de a fi situată în *interiorul acțiunii sociale*, într-o dublă determinare : pe de o parte, *caracterul particular și specific* al culturii ca proces, având finalitățile sale intrinsice, pe de alta, *impactul stimulator al acțiunii sociale ca proces* asupra sensurilor intervenției culturii. Aceasta nu înseamnă altceva decit faptul că prin însăși rațiunea existenței sale, cultura este, cel puțin potențial, obligată să se manifeste (obiectiveze) ca *integrare în praxis*, tot așa după cum acțiunea socială generală și sectorială se „lasă” deschisă și receptivă pentru penetrarea continuă a valorilor culturii. Ca atare, formularea în termeni de necesitate a integrării culturale transcende conjuncturalitatea, moda și improvizatia impunind și consacrand *caracterul obiectiv și legie* al demersurilor cognitive și practic actionale. De altfel, istoria multiseculară a culturii rurale, a comunităților sătești aduce argumente cu caracter axiomatic, ce vin să susțină *unitatea organică primordială* (genetic) și *procesuală* (evolutiv) dintre *universul culturii și cosmosul socio-uman*. Împletirea, pînă la inseparare, a valențelor estetice cu cele funcționale (utilitare) specifice culturii populare tradiționale constituie un rezultat istoric probatoriu pentru potențele și efectele integrative ale culturii. În actualitate, este necesară atât recuperarea pozitiv-selectivă a experienței tezaurizate, cât și eforturile inovatoare solicitate de noile condiții. Pentru că, de ce să n-o recunoaștem, de-a lungul multor decenii, mai cu seamă o dată cu industrializarea, modernizarea și urbanizarea satelor s-a produs o „decuplare” relativă a sistemului de valori culturale de acțiunea socio-comunitară, ceea ce efectiv necesită *reîntoarcerea creătoare la zestrea moștenită*. Efectele-consecință ale unei asemenea „rupturi” au creat posibilitatea detașării ca univers închis, de sine stătător, autonomizat exagerat a sistemului de valori culturale concomitent cu ipostazierea conținuturilor artistico-estetice, uneori golite de vivacitatea lor originară, „grătie” stilizării și „jocului” cu „formele” spectaculare în sine. De aici, orientarea unilaterală a acțiunii culturale spre „zonele” artistice predominant interpretative și subaprecierea eforturilor creătoare, a valorizării potențialului artistic creativ. Fără să intrăm în detaliu analitice, răminem la convingerea că deturnarea exclusivă a culturii din mediul rural spre favorizarea „contextelor interpretative” în detrimentul „contextelor creative” este rezultatul unui „divort” fie chiar și provizoriu, dintre cultură și viața socio-comunitară. Dacă avem în

vedere rolul educativ, formativ, de control social al culturii atunci ne dăm mai bine seama că tocmai procesul de integrare socială a acesteia asigură longevitatea și fecunditatea unității dintre cultură și transformarea socială rurală. Indiscutabil, *re-descoperirea și re-valorificarea scenică* a moștenirii geniului creator al poporului român este o *datorie morală* de maximă valoare patriotică, de respect pentru istorie, dar și rămîne aici este prea puțin iar „autoclaustrarea” în această *tradiție actualizată* și nu de puține ori nepermis de modernizată poate duce la un „boicot” al creației. Venerarea și admirația iconică a creației strămoșilor trebuie să ne oblige la ambiiția de a *ne rosti noi în sine acum*, la nivelul cerințelor și posibilităților timpului pe care-l trăim. Pentru că, a reduce cultura din mediul rural la ocazionale și sporadică „ceremoniale scenice” al căror obiect este doar tradiția nu constituie, decât în aparență, un omagiu adus înaintașilor, atâtă vreme cît noi nu adăugăm creații inedite, tradiție nouă, multisecularei moșteniri. *Respectul sacru pentru tradiție este fortificat prin autoafirmarea valorică în contemporaneitate, pe această cale, asigurîndu-se continuitatea și progresul cultural.* Această paranteză a urmărit doar semnalarea *rolului integrării sociale a culturii* în viața socială, proces ce nu poate fi redus la unul sau altul dintre laturile sale, fenomen prezent încă în numeroase situații. Din rățiuni metodologice, vom prezenta doar cîteva date cu valoare cantitativă, care surprind anumite *disproporții* ale procesului de integrare socială a culturii.

Lectura datelor din *tabelul 1* ne ajută în formularea unor concluzii cu caracter evaluativ în ceea ce privește *modul, măsura și direcția* (sensul) în care acționează căminele culturale pentru *integrarea proprietăților lor funcționalități în viața socială rurală*. Am luat în analiză doar cîteva direcții ale integrării, anume cele care se referă la *pregătirea economică* (10 procente din totalul manifestărilor), *agro-zootehnică* (11 %), *civico-morală* (7 %) și *formarea concepției revoluționare* despre lume și viață (7 %) concomitent cu sesizarea modului în care acțiunea culturală se „deplasează” în laboratorul vieții sociale, adevărul medium integrativ: 75 % din manifestări au loc la *sediul căminului cultural* și doar 25 % în *unități de producție, ferme, instituții*.

Tabelul 1

**Modul de integrare socială a acțiunii culturale
(Județul Mureș)**

Nr. crt.	Tipul de cămin cultural	Total unități (așeză- minte)	Direcții (sectoare) ale integrării *				Locul desfășurării		
			econo- mică	agro- zoo- teh- nică	civică morala	forma- rea gin- dirii revolu- tionare	Sediul așeză- min- tului	unități econo- mico- sociale instituții etc.	
1	Centru de comună rurală	73	10,0	12,0	6,0	4,0	68,0	22,0	
2	Centru de comună suburbană	5	18,0	9,0	11,0	14,0	72,0	28,0	
3	Filială sătească	274	5,0	8,0	6,0	5,0	89,0	11,0	
4	Centru de CUASC	13	9,0	14,0	5,0	6,0	70,0	30,0	
TOTAL GENERAL :		365	10,0	11,0	7,0	7,0	75,0	25,0	

* exprimate în ponderea manifestărilor specifice organizate în anul 1985 (in procente).

tuții etc. Reliefind insuficiența cantitativă, cel puțin, a manifestărilor organizate, cu diferențe între tipurile de cămine culturale, semnalăm, totodată, și dezechilibrul dintre diferite genuri tematice (problematică), discontinuitățile muncii culturale etc.

De altfel, în ansamblul muncii culturale de la sate, *unilateralizarea preocupărilor pentru integrarea socială* este demonstrată și prin aceea că din totalul manifestărilor organizate în anul 1984 doar 40% au legătură directă cu problematica socio-economică a satului, 60% fiind de altă natură (seri de dans, baluri, nunți, etc.). Negativ este și faptul că *centrul de interes* al acțiunii culturale la nivelul comunelor este în principal satul-reședință, în timp ce căminele culturale filiale sunt neglijate, iar activitățile culturale din satele componente se reduc, în cele mai multe cazuri, la seri de dans. Deși căminele culturale centre de CUASC ar trebui să fie nuclee metodice pentru celelalte așezăminte, în realitate progresele sunt minime și sub acest aspect.

Un rol de cea mai mare importanță pentru asigurarea procesului de integrare socială a culturii îl are, desigur, *corelarea*, în cunoștință de cauză, a obiectivelor muncii culturale cu obiectivele acțiunii sociale. Datele pe care le prezentăm în continuare atestă *gradul de interes* al factorilor culturali pentru corelarea programatică a acțiunii culturale cu problemele generale și specifice satului, comunei, unităților economico-sociale, diferitelor categorii de oameni ai muncii de la sate.

Urmărind modul în care consiliile de conducere ale cămintelor culturale, directorii acestora actionează pentru *armonizarea obiectivelor muncii culturale cu obiectivele acțiunii sociale* se constată *interesul scăzut* pentru

Tabelul 2

Gradul de adecvară a muncii culturale la problemele sociale rurale

— in procente —

Nr. crt.	Tipul de cămin cultural	Total unități	Gradul de cunoaștere a problemelor concrete din localitate (unitate) (C)	Măsura în care programele și planurile de activitate vin în întâmpinarea lor (P)	Modul de concretizare în acțiuni specifice (A)
1	Centru de comună rurală	73	47,0	21,0	18,0
2	Centru de comună suburbană	5	36,0	29,0	21,0
3	Filiale sătești	274	68,0	19,0	8,0
4	Centru de CUASC	13	15,0	6,0	4,0
5	TOTAL	365	41,0	18,0	12,0

cunoașterea concretă a situației (C), diminuarea interesului pentru *convertirea acesteia în obiective programatică* (P) și în final, reducerea considerabilă a traducerii obiectivelor planificate în acțiunea culturală propriu-zisă (A). „Pierderea” treptată a co-interesului integrativ (C = 41, P = 18, A = 12), pornind de la cunoașterea situației, trecind prin programare (planificare) și recuperat în acțiune constituie unul dintre factorii de blocaj ai procesului de integrare. Așa cum rezultă și din datele prezentate în *tabelul 2*, din cei

41% dintre directorii de cămine culturale care cunosc problemele concrete doar 18% le au în vedere, atunci cind își programează activitatea (23% dezinteresându-se de ele chiar și la nivelul planificării muncii). În final, doar 12 la sută sunt consecvenți în acțiune, ceea ce înseamnă că de la *interesul cognitiv* (41 la sută) pînă la *interesul acțional* (12 la sută) se produce, pe „traseul” responsabilității o *abandonare de interes* echivalentă cu nu mai puțin de 29 de procente. Analiza circuitului redat simbolice în forma: C → P → A poate continua la nivelul fiecărui element în parte și în corelație cu o sumă de alți factori.

3. Un model operațional de integrare culturală

Din motive de spațiu ne vom mărgini doar la a sugera un „model” sau o „schemă”, să-i zicem „mnemotehnică” de optimizare a circuitului integrativ al acțiunii culturale.

Facem însă precizarea că, după opinia noastră, integrarea culturii în contextul acțiunii sociale rurale nu este un proces direct și liniar, ci unul mediat și flexibil; ar fi absurd ca de la o dezbatere pe teme agricole, să regăsim imediat eficiența acesteia în producții mai mari. *Forța de intervenție și impactul acțiunii culturale este mediată de valențele sale informaționale, cognitive, educative-formative și de stimulare (sensibilizare, conșientizare) a interesului participativ și acțional.* Aceasta nu înseamnă privarea integrării culturii de valențele sale practice nemijlocite, în limite normale de accesibilitate și posibilitate. Dimpotrivă, este necesară promovarea unor *forme complementare de acțiune* cu caracter experimental, demonstrativ și de „licenție” profesională, tehnică, economică (demonstrații practice, cercuri de creație științifică și tehnică, activități pe loturi model, cursuri agrozootehnice cu aplicații directe etc.). În aceeași ordine de idei accentuăm asupra *rolului preponderent anticipativ* (în general) și *preventiv* (în situații particulare) pe care-l îndeplinește acțiunea culturală. Fără să subestimăm rolul „ameliorativ-terapeutic”, de corecție pe care-l are în raport cu anumite „devianțe” sau lipsuri din viața socială, cultura concurență, chiar și în „*situării limită*” nu doar la asanarea unor fenomene negative, ci în primul rînd la *prevenirea lor, la perfecționarea acțiunii umane* prin formele sale specifice – *educație și socializare, formarea și consolidarea conștiinței și comportamentului socialist, revoluționar.*

Depășirea unor limite inerente acțiunii culturale din mediul rural în căutarea unor noi „verigi” de integrare procesuală (dinamică, evolutivă și constructivă) în „contextele acționale” specifice, reducerea căt mai mult posibil a distanțelor care o separă de universul prozaic al vieții cotidiene, concentrarea și condensarea timpului necesar maturizării impactului culturii asupra socialului și asigurarea economiei de mijloace, eforturi și resurse (capitalul investit) în schimbul *sporirii calitative a „productivității culturale”* impune prezența continuă a gîndirii (comprehensiunii) științifice în registrul conducerii în acest domeniu. În alți termeni, evitarea paralelismului infructuos dintre „cultural” și „social” în vederea oferirii unei *perspective integratoare* prin convergență și cooperare necesită un *stil de conducere radical diferit de empirismul îngust sau de generalitatea fără conținut*, adică un *stil de conștiință bazat pe cunoașterea și acțiunea științifică*.

Iată de ce apreciem că *modelarea și optimizarea circuitului cultural pe traectoria socializării sale în latrura integrării în viața socio-comunitară*,

desi nu rezolvă de la sine și prin sine ecuația complicată a problematicii la care ne referim, are totuși menirea de a sugera, cel puțin, repere și contexte posibile de acțiune eficientă socio-umană.

După opinia noastră, un *model cognitiv* (teoretic) de optimizare a integrării sociale a acțiunii culturale, exprimat simbolic prin cîteva elemente logico-praxiologice, poate fi redat schematic sub forma : C → Sa → Oa → Da → Fa, unde : C = cunoașterea situației, a problemelor social-economice, umane, colective, comunitare, grupale și personale (nivelul informațional-cognitiv); Sa – strategia acțiunii (obiective specifice); Oa – organizarea acțiunii; Da = desfășurarea acțiunii; Fa = finalizarea intervenției culturale, ca integrare în social.

Toate aceste momente sau etape (cognitive și practice) sunt sistematic interdependente, căpătind forma unui circuit cultural deschis și multivectorial, a unor lanțuri de retroacțiuni specifice a căror conexiune, în rezultanta sa finală, se reproduce într-un feed-back general (acțiunea culturală cu acțiunea socială).

3.1. *Momentul cognitiv-informațional* (C) se bazează pe receptarea corectă amplă, unitară, sistematică și selectivă a informațiilor (semnalelor, emise de realitatea socială în dinamica sa. Pe această cale datele obiective ale realității sunt asumate (insușite) de către cunoaștere ca obiect cognitiv, devin „centru de interes” subiectului al conștiinței cunoșcătoare. Din informațiile recoltate se constituie o „baterie de informații” sau „o bancă de date”, adevărata „materie primă” a cunoașterii. Această etapă logică primară nu poate fi superficializată în acțiunea culturală integratoare. Dimpotrivă, cind „semnalele informaționale” emise instantaneu de realitatea socială sunt receptate corect de gîndire, care le convertește în paradigmă cognitive (propoziții cu caracter descriptiv, apreciativ, evaluativ-axiologic, normativ), ele devin primul obiectiv al acțiunii culturale, pe care, de altfel, o și obligă la dinamism. Cunoașterea situației concrete din localitate (comună, sat) sau din unitățile sociale presupun la rîndul ei identificarea și formularea : obiectivelor, mijloacelor, resurselor și modalităților de valorizare a informațiilor. Ca obiective ale cunoașterii situației avem în vedere următoarele : *recoltarea, selecția, ordonarea, evaluarea și ierarhizarea informațiilor; definirea amplorii, extensiunii, frecvenței, longevității, complexității, profunzimii fenomenelor sociale cunoscute; stabilirea modului și formelor de manifestare, a urgenței soluționării consecințelor, a gradului de maturizare a acestora, a nivelului lor de contradictorietate (acute, cronice); depistarea cauzelor obiective și a motivatorilor.*

Odată ce obiectivele au fost definite și s-a stabilit *repertoriul tematic*, instanțele educational-culturale sunt obligate să evaluateze *resursele informaționale* concomitent cu alegerea mijloacelor de recoltare a informațiilor. Etapa următoare constă în construirea „*matricii de valorizare*” a informațiilor. Această fază a procesului cognitiv-informațional, marchează prima deschidere spre acțiunea propriu-zisă, mediind între cunoașterea obiectivelor și formularea acestora în *strategii de intervenție socială*. Sintetic, tabelul 3 constituie o „*fotografie mnemotehnică*” a etapei logico-operatională (cognitive).

Corelarea datelor recoltate (informațiile primare despre realitate) asigură bateria de date sau banca de informații pe baza cărora se trece la definitivarea și operaționalizarea strategiei acțiunii culturale, etapă importantă în procesul de integrare socială a manifestărilor culturale.

Tabelul 3
Etapa cognitiv-informatională a integrării culturale

Obiectivele cunoașterii și informării	Mijloace și tehnici de cunoaștere	Resurse informative	Modalități de valorizare
<i>Elaborarea repertoriului tematic prin :</i> — recoltarea, — selecția —ordonarea —ierarhizarea informațiilor	<i>Observația</i> — directă —indirectă <i>Coparticiparea</i> — sistematică — prin sondaj <i>Analiza documentară</i> <i>Convorbirile</i> — directivă — nondirectivă <i>Controlul</i> — de fond — tematic	— realitatea socială — documente — formulare statistică — balanțe economice — Chestionare de opinie — informatori — ședințe de lucru — investigații socio-culturale	— elaborarea „mărticiei” de valorizare — întocmirea listei de probleme — elaborarea documentelor generale și tematicе — elaborarea proiectului (macheta) de acțiune culturală — stabilirea strategiei acțiunii
<i>Evaluarea naturii informațiilor</i> — ampioare — conexiuni — longevitate — periculozitate			
<i>Evaluarea modului de manifestare</i> — forme — cauze — motive — tendințe			

3.2. Strategia acțiunii culturale cuprinde cîteva momente inseparabile : **a. programarea acțiunii pe termen lung, mediu și imediat ; b. înscrierea în program a obiectivelor generale și specifice ; c. traducerea obiectivelor programatice în planuri de acțiune** (permanente, decadale, trimestriale, lunare, săptămînale) ; **d. elaborarea unor programe sau planuri de acțiuni specifice** (pe probleme, sectoare, domenii, etc.). Construcția unor *strategii culturale specifice* acțiunii socio-umane de la sate, dar care să nu abandoneze obiectivele generale și permanente, comune finalității globale a culturii, constituie una dintre cele mai importante etape logico-operatională ale procesului (cognitiv și acțional) integrării sociale. Tocmai aceste strategii (ca opțiuni, alegeri optime) dacă sunt rodul cunoașterii, elaborate pe fundamentele gîndirii inspirate din realitatea concretă, cu specificul și particularitățile sale, în deplin acord cu impulsurile (cererea) socio-umane sint „mărticile integrării”, de ele depinzînd succesul acțiunii. Avînd, în raport cu opțiunile instituite, caracterul funcțional al unor scenarii ce *reproduc anticipativ configurația* (potențială, proiectivă) *stărîilor viitoare ale acțiunii culturale*, *modelele strategice comportă în sine vocația dinamică a rostirii practice a travaliului cultural*. Fără o formulare explicită a conceptului de integrare în repertoriul strategic al acțiunii nu poate fi asigurat, coordonat, stăpinit și controlat eficient (în sensul specific al termenului) procesul de integrare socială a culturii. Neglijarea sau sporadicitatea apelului la strategia acțiunii culturale, minimalizarea eforturilor de elaborare a unor modele de integrare au drept consecință pauperizarea eficienței și continutului muncii culturale. Desigur, circumscuirea obiectivelor și programarea acțiunii implică *conectarea acestora la mijloacele, resursele și fortele de acțiune*. Orice strategie specifică acțiunii culturale integrate socialmente, este viabilă numai dacă, fundamentindu-se științific (etapa cognitiv-informatională) capătă un caracter sistematic. La nivelul modelului strategic de integrare (teoretic, operational și praxiologic) atributele sau determinațiiile sistemice sunt incorporate unor structuri complexe (endogene sau exogene). Pentru că, pe de o parte, este vorba de *configurația structural-funcțională* specifică acțiunii

culturale ca atare (interrelaționată cu obiectivele generale și cu cele particulare), iar pe de alta, de *structura sistemică a acțiunii sociale integratoare*. De aici, nevoie sau cerință metodologică de a gîndi elaborarea strategiei culturale în virtutea dinamismului său interior, concomitent cu deschiderea acestuia spre dinamica socială rurală. Tinind seama de „jocul” dialectic al conexiunilor sistemice, acțiunea culturală trebuie să-și evalueze resursele și suporturile pe această trajectorie. Acestea aparțin deopotrivă universului cultural-educațional și practicii sociale. Din această perspectivă, pentru a depăși „izolarea” culturală sau „parcelarea” ei se afirmă *necesitatea cooperării acționale și a convergenței factorilor și mijloacelor de integrare*. Stabilirea resurselor și forțelor de acțiune culturală convergentă, a modalităților de cooperare a factorilor cointeresanți și coresponsabili constituie o etapă logico-operatională, o verigă importantă a integrării.

3.3. *Organizarea acțiunii culturale* constă în asigurarea cadrului optim pentru traducerea în fapt a obiectivelor strategice elaborate. În acest sens, sunt necesare cîteva operații importante, care, în unitatea lor, conferă șansă reușitei acțiunii integrate. Este vorba de : a. *alegerea datelor* (obiective) ; b. *determinarea grupului de participanți* (pe structuri socio-profesionale, nivel de instruire, vîrstă, interese, opțiuni etc.) ; c. *recrutarea surselor de propagandă și comunicare* (lectori, conferențiari, specialiști) ; d. *stabilirea formei acțiunii* (cea mai adekvată) ; e. *fixarea mijloacelor de susținere* (materiale intuitive, filme, diapositive, grafice, modele operaționale, calcule economice) ; f. *stabilirea datei, orei, locului și estimarea duratei desfășurării* ; g. *mobilizarea participanților* (propaganda și popularizarea acțiunii) ; h. *stabilirea factorilor coorganizatori* (cooperarea în acțiune).

3.4. *Desfășurarea acțiunii propriu-zise* prin : asigurarea condițiilor necesare, a participanților, surselor și mijloacelor de comunicare a mesajelor, provocarea dezbaterei sau dialogului ; stimularea coparticipării la dialog (intrebări, completări, sugestii), sensibilizarea auditoriului pentru a formula aprecieri, propunerî și opinii.

3.5. *Evaluarea critică a finalității acțiunii* prin : a. sondarea opiniei, aprecierilor, participanților în legătură cu gradul de interes, atraktivitate și eficiență (informațional, educativă, cognitivă etc.) a acțiunii ; b. evaluarea eficacității formei acțiunii, a mijloacelor folosite și a modului de comunicare a mesajelor ; c. sondarea opiniei față de problematica dezbatută ; d. solicitarea aprecierii lectorului (sursele de comunicare și propagandă) față de comportamentul participanților (interes, atenție, concentrare).

3.6. *Controlul asupra aplicării cunoștințelor dobîndite* încheie „circuitul integrator” al acțiunii culturale, deschizînd totodată repere pentru declanșarea unor noi acțiuni. Avem în vedere aici, nu doar modul pragmatic (utilitar) în care sunt traduse din „registrul informational” cunoștințele dobîndite în „registrul activității practice”, și *longevitatea* (durata în timp) asimilării mesajelor, *durabilitatea* fixării în memorie a problematicii dezbatute, *impactul* gîndirii și atitudinii subiecților.

4. Cooperarea instanțelor cultural-educațive și a factorilor de integrare

„Modelul operațional” prezentat succint, fără pretensiune exhaustivității, oferă doar o *schemă logică* posibilă în planificarea și susținerea procesului complex al integrării sociale a acțiunii culturale. Fiind vorba de un scop

precis – integrarea cunoașterii cu practica – este firesc că aceasta să se desfășoare printr-o acțiune convergentă a tuturor factorilor care au în atribuțiile lor sarcini de această natură. Acest lucru este deosebit de important la sate, dacă avem în vedere că principala instituție cultural-educativă, căminul cultural, nu dispune de un aparat retribuit și nici de subvenții bugetare. Directorul căminului cultural fiind secretarul adjuncț cu probleme de propagandă și vicepreședinte al Consiliului popular comunal, iar autofinanțarea integrală sursa de venituri, este necesară *organizarea specifică* a muncii culturale. Asigurarea procesului de integrare socială a acțiunii culturale în mediul rural necesită un *ansamblu de măsuri* care să faciliteze cooperarea continuă a tuturor factorilor educaționali :

- a. *activizarea și permanentizarea consiliilor de conducere ale căminelor culturale ca organisme ale autoconducerii așezămintelor de cultură de la sate, consolidarea statutului și rolurilor acestora, investirea fiecărui membru cu sarcini precise și permanente ;*
- b. Dat fiind cumulul de funcții cu care este investit directorul căminului cultural de la centrul de comună, se impune găsirea modalităților celor mai eficiente pentru *exercitarea efectivă a atribuțiilor de director adjuncț cu care sunt investiți, prin acte normative, directorul coordonator al școlii și reprezentantul Comitetului comunal UTC* ;
- c. *funcționarea adevarată a comisiilor pe domenii ale căminului cultural, largirea activului obștese și de sprijin, antrenarea sa sistematică la desfășurarea activității ;*
- d. *instituirea unui sistem permanent de cooperare între conducerea căminului cultural și organizațiile de masă și obștești ;*
- e. *cooperarea cu unitățile economico-sociale, cu cooperativele de producție, cu unitățile coopperației mășteșugărești sau de consum, cu școala, biblioteca etc. ;*
- f. *asigurarea patronării efective a așezămintelor de cultură de către unități economice și instituții ;*
- g. *deplasarea centrului de interes al acțiunii culturale spre sate, prin activizarea căminelor culturale filiale și determinarea bibliotecilor școlare din sate să-și exercite rolurile ce le revin prin descrierea cu carte a tuturor locuitorilor ;*
- h. *antrenarea sistematică a tuturor intelectualilor satelor la munca educativă (participarea la cercuri tehnico-aplicative, lectorate, universități culturale, comisii de răspândire a cunoștințelor științifice și tehnice, brigăzi științifice de specialitate) ;*
- i. *reluarea unei tradiții valoroase, prin crearea *cadrului normativ* care să permită constituirea colectivului de sprijin cetățenesc al căminului cultural prin atribuirea, celor dorinți, a calității de „membru al căminului cultural” („emiterea de carnete de membru, dreptul de cotizare etc.”).*

Ansamblul acestor măsuri ar constitui un context organizatoric stimulator pentru integrarea socială a valorilor culturii, sporirea forței educational-formative a manifestărilor, transformarea tot mai durabilă și cu rosturi concrete a așezărilor de cultură de la sate în veritabile „centre de educație socialistă revoluționară”.